

de plaatselijke
hare synodale
Lingbeek in de
ind, dat hiervan
e plaatselijke ge-
genwoordigd, een
wensen, dan
wensch te rea-
de Kerkeraden,
gt.

olgende

plaats der meer-
kerkelijk leven.

zich pas losge-
archie der Room-
lk een overheer-
bestuurscolleges
f zulk een macht
Bisschop, schuilt
re personen, die
helder ingezien
de noodige be-
der plaatselijke
n dat er geen
ustond. Zelfs is
el eens wat heel

redacties onzer
en aangekomen.
in vacante Kerk
n in onze oude
heeft eerst bij de
1905 door wijzi-
in onze Kerken-
Kerkvisitatoren,
ld, werd nog op
aden, omdat men
vr. 28). Eerst de
t. 43, waarin de
in taak geregeld
i wie ook maar
nize groote Cano-
oordurend strijd
weer een hiërar-
de vrijheid der
in zijn dagen ge-
n hem deswege,
independentisme
nem onrecht. De
bonden, heeft hij
rschuwd en ook,
isch openbaarde,
t het gevaar van
uurscolleges niet
tegen dit gevaar
moesten worden.
ds toen niet. De
lijk leven in de
ond. Al bleef de
gehandhaafd, in
aan Classen en
3). De Synodale
de der 18e eeuw
de aan de inner-
reformeerde be-
e Kerk te wijten,
ormeerde Kerken
n de plaatselijke
eroofd en onder
plaatst werd.

erde beginselen
met zijn beide
g en Doleantie.
H. C. V.

H. C. V.

H. C. V.

H. C. V.

H. C. V.

H. C. V.

H. C. V.

H. C. V.

H. C. V.

H. C. V.

H. C. V.

H. C. V.

H. C. V.

H. C. V.

H. C. V.

H. C. V.

H. C. V.

H. C. V.

H. C. V.

H. C. V.

H. C. V.

H. C. V.

H. C. V.

dan ook een zeer sterke drang om tot de laatste korrel toe den zuurdeesem van deze hoogere besturen uit ons kerkelijk leven uit te zuiveren en de vrijheid en zelfstandigheid der plaatselijke Kerk te handhaven. Het groote struikelblok voor de vereeniging met de Christelijk(e) Gereformeerde Kerk, hoe hartelijk die vereeniging ook begeerd werd, lag juist daarin, dat deze Kerk in 1869 een reglement had aangenomen, waarin wel de Dordsche Kerkencorde werd gehandhaafd, maar tegelijk de plaatselijke Kerken in een Kerkgenootschap werden opgesmolten en een Synodale Commissie werd ingevoerd, die met veel te groote macht was bekleed. Als conditio sine qua non, als voorwaarde, waarvan niet kon of mocht afgeweken worden, werd daarom als eisch voor de vereeniging gesteld, dat dit reglement zou worden ingetrokken en de Christelijke Gereformeerde Kerk zich niet als Kerkgenootschap, maar als bond van plaatselijke Kerken bij de Overheid zou aandienen en van een algemeen bestuurscollege geen sprake meer zou wezen. Eerst toen aan dien eisch voldaan was, was het groote struikelblok voor de vereeniging van beide Kerken-groepen weggenomen. Trouwens in de Christelijke Gereformeerde Kerk zelf waren de oogen reeds opengegaan voor het verkeerde, dat in dit reglement school en was men daarom bereid dit offer te brengen.

Na de vereeniging van 1892 komt de

strange doorvoering van het beginsel van de zelfstandigheid der plaatselijke Kerk.

Maar ook waar men, na de wegneming van dit reglement, nu als Gereformeerde Kerken saam ging leven, bleek toch, hoe noodzakelijk het was, dat het beginsel van de zelfstandigheid der plaatselijke Kerk beter werd doorgevoerd en strenger werd gehandhaafd, dan dit aanvankelijk wel geschied was. We behoeven slechts te herinneren aan wat op de Middelburgsche Synode besloten is in zake de zending en de verzorging der emeriti-predikanten, weduwen en weezen. Beide waren feitelijk in handen van Generale Deputaten door de Synode benoemd. Wat de Zending betreft was het toen vooral Dr A. Kuiper, die er op wees, hoe de Zending van de plaatselijke Kerk behoorde uit te gaan, en dit beginsel de overhand deed behalen. En wat de verzorging onzer emeriti-predikanten, weduwen en weezen aangaat, was het Prof. Rutgers, die den rechtsplaat, welke volgens Art. 13 onzer Kerkenorde op de plaatselijke Kerk rustte, tot uitgangspunt van een nieuwe regeling maakte. Zoo werd tegenover de poging om de actie van het kerkelijke leven te centraliseeren in de meerdere vergaderingen en hare deputaten, het beginsel van ons Gereformeerde Kerkrecht gehandhaafd, dat alle kerkelijke actie van de plaatselijke Kerk behoort uit te gaan en de vrijheid en zelfstandigheid der plaatselijke Kerk de hoeksteen moet zijn van ons kerkelijk leven.

H. C. V.

Nog eens: „De Gereformeerde Vrouwenbond“.

In het begin van den vacantietijd hebben we in deze rubriek samen gepraat over de verschillende groote vrouwen-jaarvergaderingen van den voor-zomer. Herinnert u het zich nog?

Het bleek een onderwerp te zijn, dat velen interesseerde. Mondeling en schriftelijk kreeg ik prettige bewijzen van instemming van dames, die ook verlangden naar innerlijke verdieping en de bespreking van levensvragen vanuit eigen belijdenis, en die dat bij de Christenvrouwenbond niet in die mate vonden als ze wel zouden willen. En van den nieuw-opgerichten Bond van Gereform. Vrouwenverenigingen wisten ze nog te weinig of leek haar de doelstelling wat eng.

Daarom was ik blij ook een brief te ontvangen van Mevr. Heuzeveldt-v. d. Lelie, de hoofdredactrice van het blad der Geref. Vrouwenverenigingen, die me toezegde, na de vacante een antwoord op verschillende vragen te zullen geven.

Dat antwoord is nu gekomen. In den vorm van een ingezonden stuk, dat hieronder volgt:

Zeer geachte Mevrouw Cremer-de Vries,

Met groote belangstelling heb ik Uw artikel in „De Reformatie“ van 15 Juli onder de rubriek „Vrouwen-vragen“ gelezen.

Gaarne wil ik trachten dat gedeelte, hetwelk in Uw stukje betrekking heeft op den Bond van Geref. Vrouwenverenigingen, te beantwoorden, en dan val ik maar aanstonds met de deur in huis:

Wat is het doel van den Bond van Gereformeerde Vrouwenverenigingen? Ik kan dat niet beter omschrijven dan met de woorden van art. 3 van onze Statuten, n.l.: „Het doel van den Bond is: voorlichting te geven aan en den onderlingen band te versterken of te leggen tusschen reeds bestaande of nog op te richten Gereformeerde Vrouwenverenigingen, wier bedoeling is: door studie en bespreking van allerlei onderwerpen kennis en inzicht te vermeerderen in de werken Gods in Schrift en Historie en daarnaast, indien dit naar eigen plaatselijke omstandigheden wenschelijk wordt geacht, praktisch werk te verrichten“.

Zooals U uit bovenstaand ziet, is wel degelijk Schriftstudie verplicht op onze Gereformeerde Vrouwenverenigingen. En nu een vraag: vindt U dit werkelijk zoo overbodig? Ik weet wel, we kunnen ons laten voorlichten door onze mannen, we kunnen gebouwd worden door geregeld kerkbezoek, door het lezen van goede lectuur etc., maar zou juist in het onderling bespreken van Gods Woord, op onze eigen vrouwelijke wijze, geen groote kracht liggen om ons toe te rusten tot de taak die wij als vrouwen van God in dit leven ontvingen? Wat komt er vaak weinig van

persoonlijk Schriftonderzoek terecht. Dit is een tekort — ja aan ons zelf te wijten, ik weet het — maar mogen we, doordat we in vereenigingsverband verplicht zijn voorstudie te maken, onze zwakheid hierin niet te hulp komen? En zullen er dan niet vaak door de bespreking van de Schrift allerlei actuele vragen naar voren komen? Gods Woord is toch een richtsnoer in heel ons leven. Daarom wil de Bond ook naast rechtstreeksche Schriftstudie graag een plaats inruimen voor bespreking van allerlei onderwerpen, welke ten doel hebben ons onze roeping als vrouw en moeder beter te doen verstaan, terwijl de weg voor praktisch werk eveneens openstaat.

Onze Bond wil nu alle vereenigingen, welke reeds jaren bestaan hebben en welke nog worden opgericht, in een georganiseerd verband samenbrengen. De Bond doet dus hier geen afbreuk aan den Ned. Chr. Vrouwenbond, daar hij geen organisatie van personen is, doch van vereenigingen. Hiermede zeg ik allermint, dat er nooit eens leden van den Ned. Chr. Vrouwenbond naar een Gereformeerde Vrouwenvereniging, derhalve naar den Bond van Gereformeerde Vrouwenverenigingen zullen overkomen, maar is hierdoor dan het bestaansrecht van laatstgenoemden Bond onwettig?

En dan denk ik aan wat Prof. Dr K. Dijk op onze eersten Bondsdag zeide, dat wij met een eigen organisatie nooit bedoeld hebben afbreuk te doen aan de eenheid, die Christus van ons vraagt, maar we hebben bedoeld die eenheid te dienen. We moeten ons naar Groen's aanwijzing, eerst bewust zijn van eigen standpunt. Hoe meer we ons dat bewust zijn, hoe dichter we bij Christus leven, des te dichter zullen we ook elkander naderen, ook op die terreinen waar samenwerking mogelijk is.

En nu het slot van Uw artikel, dat betrekking heeft op een eventuele splitsing van den Ned. Chr. Vrouwenbond in een Gereformeerden of Calvinistischen en een algemeen Christelijken Vrouwenbond, die dan federatief verbonden zouden zijn.

Ik mag allereerst wel even den nadruk erop vestigen, dat onze Bond geen uitbreiding is van Gereformeerden uit de Ned. Chr. Vrouwenbond, maar een nieuw opgerichte organisatie, van bestaande Gereformeerde Vrouwenverenigingen.

Uw voorstel, hoe aantrekkelijk ook op het eerste gezicht, lijkt mij toch op verschillende bezwaren te stuiten. Bij aanvaarding toch van Uw voorstel zouden alle Gereformeerden, die thans lid zijn van den Ned. Chr. Vrouwenbond zich moeten aansluiten bij een Geref. Vrouwenvereniging. 't Is echter de vraag of zij, gezien juist het groote verschil in werkwijze tusschen den Ned. Chr. Vrouwenbond en den Bond van Geref. Vrouwenverenigingen dit zouden wenschen.

Bovendien zouden we dan toch praktisch den toestand krijgen van twee geheel verschillende Bonden, waarbij een federatief-verband min of meer een formaliteit wordt. Kunnen we dan niet beter in rust en vrede naast elkander werken? Ruzie en twisting bestaat er, Gode zij dank, op dit oogenblik tusschen beide Bonden niet. Ik kan U verzekeren, dat wij als Bond van Gereformeerde Vrouwenverenigingen het werk van den Ned. Chr. Vrouwenbond hoogachten en ik ben ervan overtuigd, dat omgekeerd de Ned. Chr. Vrouwenbond ons werk waardeert, getuige de woorden door zijn Presidentie op onze eersten Bondsdag gesproken.

We kunnen, dunkt me, ieder vervullend eigen taak, zoo het best samen arbeiden aan de komst van Gods Koninkrijk en de verheerlijking van Zijn Naam.

Hazerswoude. E. M. HEUZEVELDT-V. D. LELIE.

Ik ben echt blij met dezen brief. Hij geeft zoo duidelijk en afdoende antwoord op de vraag naar de doelstelling van den jongen Bond. En bewijst, dat de doelstelling waarlijk niet „eng“ is, maar op bewonderenswaardige wijze aan alle mogelijkheden heeft gedacht! Natuurlijk Schriftstudie — hoe zouden wij het als gereformeerden anders willen. Maar met die Schriftstudie als basis een uitbouw naar allen kant: Gods werk in de historie; actuele vragen; zelfs, wanneer plaatselijke omstandigheden dat vragen, praktisch werk. Maar zoo omvangt het ons hiele leven!

Nog eens, hoe blij ben ik met deze toelichting. Want dás is het juist, wat wij allen zochten en wenschen. Natuurlijk zal in het begin de uitvoering van zulk een breed plan nog wel wat stroef gaan, maar dat is niet erg. De mogelijkheid tot uitbouw naar allen kant is er en als er groei is, zal die uitbouw zeker komen.

Nu vervalt ook meteen m'n vraag uit het vorige artikel of het wel noodig was zulk een Bond op te richten (die, naar ik uit het verslag der jaarvergadering meende te moeten opmaken, alléén maar aan bijbelstudie wilde doen. Je zou het nu zelfs bijna om willen keeren en zeggen: zoo'n Bond hadden we al veel eerder moeten hebben!

Maar — hij is er dan nu! En van ganscher harte hoop ik het, dat hij, in getrouwheid aan z'n doelstelling, onder den zegen des Heeren spoedig vele van onze gereformeerde vrouwen tot z'n leden mag tellen. Me dunkt, ook voor de domineesvrouwen op de dorpen is hier een prachtig arbeidsterrein geopend: versterking van den onderlingen band door bespreking onzer beginselen. Kan het mooier? Eén zoo'n avond is meer waard dan tien babbelsites bij elkaar.

Máár... Als onze Gereformeerde Vrouwenbond zal bloeien, zal dit, zeer zeker, voor een deel ten koste gaan van den Christenvrouwenbond. En dan dringt zich onwillekeurig toch weer de vraag naar de onderlinge verhouding op. Dat aan den voorslag van splitsen bezwaren kleven, geven we direct toe. Maar „bezwaren“ zijn niet een reden, om het dan maar na te laten. Echter,

nóch Ds Delleman, die zoo vriendelijk was dezen voorslag over te nemen in zijn rubriek „Volksleven“ in „De Bazuin“, noch ik, hebben over deze dingen ook maar iets te zeggen. Dat zullen de hoofdbesturen uit moeten maken. En misschien wachten die nog maar liever eerst stilte eens de ontwikkeling der dingen af. Een standpunt, waarin ook wijsheid kan zitten.

Alleen — men make ons van den kant van den Christenvrouwenbond dan geen verwijten, wanneer sommigen van ons haar lidmaatschap op den duur laten overschrijven naar den Gereformeerden Vrouwenbond. Een mensch is nu eenmaal beperkt, en de vrije avonden — vooral van een getrouwde vrouw — zijn weinige. Ze zal dus moeten kiezen. En zal men het dan niet van ganscher harte begrijpen en billijken, dat de gereformeerde vrouw zich aansluit bij haar eigen Gereformeerden Vrouwenbond?

W. Cr.—d. V.

Geen dictatuur en geen factiezucht.

Onder dit opschrift schrijft Prof. Dr H. H. Kuiper in „De Heraut“ een artikel, dat geen namen noemt, en dus geen houvast (ook geen „vat“) geeft. Toch zal de schrijver, die geen vreemdeling in Jeruzalem is, zich wel niet hebben diets gemaakt, dat zijn lezers niet aan bepaalde namen, een enkelen keer zelfs aan één naam, gedacht hebben. We mogen dus enkele opmerkingen ons veroorloven.

Het verblift ons, dat „De Heraut“ waarschuwt tegen heerschappijvoering over 's Heeren kerk. Uit den afkeer daarvan vloeit dan ook voort de oppositie van ons blad tegen het „nieuwe kerkrecht“.

Het verheugt ons ook, dat „De Heraut“ waarschuwt tegen persoonsvereering of tegen dictatuur. Juist wij we deze met het blad verfoeien, achten we ons niet geroepen, in kerkrechtelijke vragen den vroegeren Prof. Kuiper te verloochenen, zoodra de tegenwoordige Prof. Kuiper dat doet. We zullen de verandering, die hij onderging (zie artikel Prof. Greijdanus) moeten beoordeelen. Te eischen, dat we zijn opvattingen zouden deelen, niet naar haar beproefden inhoud, doch naar haar mogelijken inhoud op elken datum zijner verdediging, ware dictatuur.

Factievorming komt daar op, waar men wel zulk een (ongeschreven) eisch praktisch inwilligt. Niet waar hij wordt tegengestaan. Want de eerste groep bindt zich aan een persoon; de tweede aan een leer. Argumentatie is het medicijn tegen factievorming.

Voorts schijnt „De Heraut“ menschen (nog wel leiders) te kennen, die streven naar de macht en die daartoe „geheime afspraken en mondeling gekonkel“ als middel gebruiken. Hij noemt namen; we kunnen dan nagaan, of er iets van aan is. Wij weten er ook iets van; maar als we 't publiceeren, zullen we meteen bewijs geven.

Of er voorts een heusche „leider“ is, die met terreur werkt, weten we niet. „De Heraut“ zegt het ook niet zoo met ronde woorden; alleen maar, de lezers van het blad zullen het wel denken.

En — nu maar ronduit gesproken — als ze soms denken, dat ondergeteekende van iemand „amende honorable“ verlangt, om de simpele reden, dat deze „critiek oefende“ (1), of dat ondergeteekende „medewerkers van andere bladen“ in die „qualiteit „met processen bedreigt“, dan gelooven die broeders en zusters goedkope dwaasheden. Ik zou verhalen kunnen doen van pogingen, om medewerkers van ons blad af te trekken, van legendes, er over verspreid, van merkwaardige geboorte- en ook stervensgeschiedenissen van stellingen en zelfs literatuurverwijzingen; en zoo heel veel meer. Maar het sticht niet. Als we wat te klagen hebben, zullen we het wel concreet doen (zooals indertijd, toen de gebouwen der V.U. gebruikt werden voor besloten vergaderingen met o.m. een redevoering van Prof. Hepp over ondergeteekende's opinies).

Overigens — dictatoren zijn, meen ik, menschen, die niet ingaan op de tegen hen ingebrachte bedenkingen met argumenten. Nu zal ik maar verder stille zijn... Er zijn menschen, die onderwerping vragen aan zich, en anderen, die onderwerping eischen aan de waarheid, en het recht. Wie dit laatste dictatuur wil noemen, dien hebben wij niets te zeggen.

Tenslotte zelfs „De Heraut“ durft klagen, dat „De Reformatie“ eens niet doorgaf, wat het blad schreef. Ik vind den moed van het blad groot. Het gevalletje raakt Ds Veenhof. Misschien wil die er op ingaan; anders doe ik 't wel later.

K. S.

Vincent van Gogh.

In „Opbouw“ schrijft Mevr. A. Jellema-Hofman:

Zoo ook de mensch van Gogh. Miskend, geschuwd, gehaat, verloochend, maar van God, verankerd in God! Neen toch niet! Hoor, wat de arme gekweldde ziel uitroept, och neen, roepen is 't woord niet, hij klaagde zachtjes aan 'toor van een vriend in een brief, dien ik in een Duitsch boek vond, „wer Gott liebt, kann nicht verlangen, dass Gott ihn wieder liebe“. Ach arme!

Hoe schoon is daartegenover de belijdenis: wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft. Wie onze liefde als vrucht van de Zijne ziet, kent het probleem, zooals het hierboven gesteld is, niet meer.

Bijbelvertaling.

Ds D. B. Hagenbeek schreef in „Geref. Kbl. Vlaardingen c.a.“:

Op de Algemeene Vergadering van het Nederlandsch Bijbelgenootschap, op 14 Juni j.l. in Amsterdam gehouden, werd na eenige mededeelingen van Prof. Dr F. W. Grosheide over den stand der nieuwe vertaling, door Ds J. W. de Jager, Geref. predikant te Zutphen, de vraag ingeleid: „Wat kan het Bijbelgenootschap doen om de nieuwe vertaling ingang te doen vinden?“

Volgens „de Handelingen“ der jaarvergadering heeft de uitgaaf van een brochure, die een aantal van de meest sprekende verbeteringen in de vertaling onder de aandacht brengt. En als voorbeeld wijst hij op de volgende Schriftplaatsen, die wij aan onze lezers niet willen onthouden:

„In Genesis 4:13 leze men niet: „En Kain zeide tot den Heere: Mijn misdad is grooter, dan dat zij vergeven worde!“ maar: „Toen zeide Kain tot den Heere: Mijn straf is te zwaar om te dragen“. Het bezwaar, dat een berouwvol zondaar door God wordt verstoort, waarmee al heel wat menschen zich het hoofd hebben gebroken, komt nu te vervallen.

Gen. 27:28 biedt ons Izaks zegen voor Jacob: „Zoo geve U dan God van den dauw des hemels en de vetigheid der aarde en menigte van tarwe en most“. Mij verwonderde het altijd, dat ook tot Ezau ongeveer hetzelfde gezegd wordt, al wordt de patriarchale Verbondzegen hem niet geschonken, maar in de nieuwe vertaling blijkt het anders te zijn: „Zie, buiten de vette streken der aarde zal Uw woonplaats zijn en zonder den dauw des hemels van boven — zoo zult Gij van Uw zwaard moeten leven“. Inderdaad is Ezau een krijgsman op het onvruchtbare gebergte Seir geweest.

Hoe sterk klinkt Ex. 3:14 in de nieuwe vertaling: „En God zeide tot Mozes: Ik ben, die Ik ben! Zoo zult gij tot de Israëlieten zeggen: Ik ben! heeft mij tot u gezonden“. De Verbondsnaam klinkt hier tegelijk als openbaring en verbinding.

Hoe duidelijk wordt Psalm 121, als wij het eerste vers lezen in vragenden vorm: „Ik hef mijn oogen op naar de bergen: Vanwaar zal mijn hulp komen?“ Waarop dan het tweede vers het antwoord geeft.

Voor de predikanten, die met het vraagstuk der zelfbeproeving bezig zijn, zooals in de Geref. kerken met velen het geval is, is het wel goed te weten, dat de uitspraak van Zefanja 2:1: „Doorzoek uzelf nauw, ja, doorzoek uzelf nauw, gij volk, dat met geen lust bevangen wordt“ — in werkelijkheid gelezen moet worden: „Buig u, buig u neder, gij volk, dat van geen schaamte weet“, een laatste vermaning om tot berouw over de zonde te komen.

Wat een opmerkingen en bezwaren bij opmerkelijke gemeentelieden worden weggenomen, als men het onvriendelijk bevel in Luk. 10:4: „En groet niemand op den weg“ vervangt door de zuiverder vertaling: „En laat u niet in met begroetingen op den weg!“ waarin de suggestie van het tijdloos omlachtig ceremonieel voelbaar wordt.

De verarming van het werk van den Heiligen Geest, die ligt opgesloten in het gebruik van den naam „Trooster“ in Joh. 14:16 wordt opgeheven, als men vertaalt: „En Hij zal u een anderen zaakbezorger geven“. Ik stem toe, dat het niet fraai klinkt, maar de Schriftwaarheid wordt er door gediend.

Alle onzekerheid over de vraag of Agrippa na Paulus' rede werkelijk een oogenblik in zijn hart de begeerte gehad heeft om voor Jezus te buigen, wordt weggenomen, als wij hem sarcastisch tot Paulus hooren zeggen: Gij denkt in korten tijd van mij een Christen te maken! Hand. 26:28.

En wat een weldaad bewijst een juiste vertaling aan onvruchtbare avondmaalgenooten, als zij in 1 Cor. 11 vs 27 mogen lezen: „Wie dus op onwaardige wijze het brood eet of den beker des Heeren drinkt, zal zich bezondigen aan het lichaam en bloed des Heeren“.

De gedachte van een brochure, met ter vergelijking naast elkaar geplaatste gevallen van oude en nieuwe vertaling, lijkt ons nog steeds alleszins aanbevelenswaardig.

Werk in Duitsland.

Ds J. Douma schrijft in „Geldersche Kerkbode“:

Tusschen de Zondagen 21 en 28 Augustus hebben Dr Keizer en ik een groot aantal bezoeken gebracht bij Nederlanders, alleenwonende menschen of gezinnen, in Bonn, Wesseling, Keulen en omgeving.

Dit geschiedde ter uitvoering van een besluit der deputaten voor den geestelijken arbeid onder de Nederlanders in Rijn-Pruisen en Westfalen. De laatstgehouden vergadering der Classis Arnhem had hun de opdracht gegeven de voorbereidende stappen te doen ter vermeerdering van het aantal hulpkrachten in dit zoo noodzakelijke werk door de aanstelling, indien mogelijk, van een „hulpprediker“ te Keulen. En hiervoor nu was persoonlijk bezoek en samspreking met de betrokkenen wenschelijk.

Vanwege den beschikbaren tijd, van Dinsdagmorgen tot Zaterdagmiddag, moesten onze bezoeken zich hoofdzakelijk bepalen tot hen, die bij de Gereformeerde Kerk behooren en anderen, die belangstelling toonen voor de veertiendaagsche godsdienst oefeningen in de bovengenoemde plaatsen.

Wat zijn daar tegenwoordig toch vele Nederlanders! Op de kleinste dorpen en op afgelegen hofsteden troffen wij ze aan, niet minder dan in de steden. Verreweg de meesten van hen, die wij gesproken hebben op het platteland, zijn bij hoeren aan het werk in de veeverzorging. Anderen zijn er in den land- en tuinbouw gedurende negen maanden van het jaar als seizoenarbeiders en komen in den winter naar het vaderland terug. Een enkele vond plaats op een fabriek. In Keulen ontmoetten wij meerendeels zakenmenschen en neringdoenden met een eigen bedrijf.

Deze bezoeken hebben diepe indrukken bij ons gewekt. Van veel en velerlei. Niet alles kan hiervan gepubliceerd worden, maar iets mag ik er toch wel van zeggen.

En dan wil ik in de eerste plaats doen opmerken, hoezeer het ons is opgevallen, dat deze volksgenooten,

meest zeer eenvoudige menschen, nog zoo goed Nederlandsch spreken. Sommigen van hen wonen reeds lange jaren in Duitsland, enkelen, die nu volwassen zijn, werden daar geboren — maar de taal bleef in eere! De Hollandsche Bijbel blijft aangewend voor het huiselijk gebruik. In één gezin zag ik nog een Friesche courant. De groote meerderheid, althans van hen, die wij bezocht hebben, wil den band met het vaderland vasthouden!

Nu is ons werk, gelijk vanzelf spreekt, geestelijk van aard. Het gaat bij ons niet om de instandhouding van de Nederlandsche nationaliteit bij deze „verstrooiden“ in een vreemd land. Maar het spreekt evenzeer vanzelf, dat met een geestelijken arbeid in de Nederlandsche taal door Nederlanders onder Nederlanders in den vreemde ook een nationaal belang van groote betekenis gediend wordt.

Onder de melkers op de hofsteden troffen wij verscheidenen aan, die nog niet zoo lang geleden naar Duitsland zijn getogen. Energieke menschen. Dat viel wel van hun gezicht reeds af te lezen. Liever dan materiëel en geestelijk allengs ten onder te gaan door de groote ellende van een langdurige werkloosheid, hebben zij de kansen om ruimer hun brood in Duitsland te vinden, aangepakt en zijn zij het land uitgegaan. En inderdaad, zij hebben nu ruimer verdienste. Maar overigens... wat moeten zij thans veel missen van hetgeen hier te lande overvloedig genoten wordt! Het heeft ons diep getroffen, dat menigen onder hen dit ook zoo sterk gevoelt. De uiterst primitieve woningtoestanden, die wij bij deze melkers hier en daar aantreffen, ga ik met stilzwijgen voorbij. Ook spreek ik niet van de pijn, veroorzaakt door het losgerukt zijn uit eigen bodem en van het gemis van zooveel, dat aan het leven glans en verheffing geeft.

Laat mij in verband met den voorgenomen arbeid iets anders noemen: zij kunnen voor hun opgroeiende jongens en meisjes geen Christelijk schoolonderwijs bekomen in den zin zooals wij dat verstaan. Alleen in Ruhrort is sinds enkele jaren een Nederlandsche Christelijke schippersschool gevestigd. Maar onze menschen in Keulen, Wesseling, Bonn en omgeving hebben hieraan natuurlijk niets. Afgedacht nog van de omstandigheid, dat op de schippersschool in Ruhrort evenveel als in een schippersklas te Arnhem en elders het onderwijs geheel voor schipperskinderen is ingericht, is de afstand veel te ver, meer dan 100 Kilometer. Een melker, woonachtig te Buschdorf, een plaatsje op een uur afstands van Bonn, een weduwnaar, heeft zijn dochtertje naar Friesland gezonden... Wie dat niet doet, is voor het onderwijs zijner kinderen aangewezen op de Deutsche scholen, soms in nagenoeg geheel Roomsche dorpen. Nietwaar, dit heeft veel te zeggen!

Met de catechisatie staat het evenzoo. Gelegenheid voor godsdienstig onderricht in Gereformeerden geest is er niet voor de opgroeiende jeugd. De zeer lange werktijden maken het voor de meeste ouders schier geheel ondoenlijk er zelf iets aan te doen. Hun arbeid neemt hen geheel in beslag. Sommigen pogen, met een Hollandschen Bijbel en enkele catechisatieboekjes, zelf hun kinderen nog wat te leeren. Anderen sturen hen naar de Evangelische Kirche en laten hen, op een leeftijd van veertien, vijftien jaren „confirmieren“. Br. Verburg houdt te zijnen huize in Hennef am Sieg, een paar uren ten Oosten van Bonn over den Rijn, een jeugdvereniging tot het onderzoek van het Woord Gods. Dat is uitnemend, maar uiteraard kunnen vanwege de groote afstanden hiermede lang niet allen bereikt worden.

Genoeg.

Op de vraag: moet hier voor onze eigen volksgenooten in den vreemde ook meer gedaan worden dan éénmaal in de veertien dagen op een weekavond één Hollandsche godsdienst oefening? behoeft het antwoord niet twijfelachtig te wezen. Zeker, dat moet! En dit klemmt te meer, waar het niet maar een paar enkelingen geldt. Er zijn veel meer dan men vaak denkt. Alleen tusschen Keulen en Bonn vonden Dr Keizer en ik er zeker, groot en klein bij elkaar, een vijftig. En hadden wij meer tijd gehad, dan hadden wij zeker nog wel meer Nederlanders van Protestantisch-Christelijke afkomst kunnen vinden. In de godsdienst oefening, welke ik op Woensdag 24 Augustus in Bonn te half negen (eerder kon niet, want dan zijn de melkers nog niet klaar) mocht leiden, waren twintig volwassenen aanwezig, van heinde en ver gekomen. En den volgende avond was het in Wesseling, waar Dr Keizer voorging, net zoo.

Zeker, het moet. En het kan ook — als de Heere zegenet en ons volk zijn roeping betracht!

God geve ons weldra, als verhooring op het gebed, een geschikten broeder, die als „hulpkracht“ aan de Kerk van Ruhrort verbonden, deze „verstrooiden“ en hun kinderen naarstig kan bearbeiten met het Evangelie om ze te vergaderen en te verbinden aan den grooten Opperherder der schapen!

De belangstelling van ons gereformeerde volk moge steeds levendig blijven voor dezen noodzakelijken arbeid.

K. S.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Drietal te:

Vissliet: Cand B. Boelens te Groningen, Cand. J. P. Rozendal te Winschoten en Cand. A. M. Spiering te Groningen.

Beroepen te:

Arnhem (vac. Ds Douma): W. H. den Houting Jr. te Huizum.

Aangenomen naar:

Zuilen (2e pred. pl.): W. Schouten te Westbroek.

Bedankt voor:

Sleuwijk: J. F. W. Erdmann te Haastrecht.

Benoomd tot Hulpprediker te:

Deventer: Cand. C. Moens te Den Haag (aangen.), Zutphen: Cand. W. de Graaff te Groningen.

Intrede te:

Hemelum: Cand. A. G. Luiks. Tekst: Matth. 16:18. Middenmeer: Chr. v. d. Vliet. Tekst: Jes. 42:1-4. IJsselmuiden-Grafhorst: Cand. O. W. Bouwsma. Tekst: Rom. 10:6-8.

Afscheid van:

Nieuwleusen: C. J. H. van Diemen. Tekst: 2 Cor. 13:13.

Candidaten tot den Heiligen Dienst.

Het adres van den heer C. van der Boom, hulpprediker bij de Geref. Kerk van Rotterdam-Charlois, is niet meer Delftweg 42, Overschie, maar van 1 October af: Boergoensche Vliet 39a, Rotterdam-Zuid. Hij blijft in de gelegenheid ook andere kerken te dienen en kan een eventueel beroep terstond in overweging nemen.

— De heer N. H. Ridderbos, theol. dra., verzoekt mede te deelen, dat hij van nu af gaarne een eventueel beroep in overweging zal nemen. Zijn adres is Vloeddijk 61, Kampen.

— Het adres van cand. W. Verwoerd is thans: Schurinkstraat 21 B, Ommen.

— Cand. J. L. Schouten Jr., 2e Const. Huygenstraat 48, Amsterdam-West, zal wegens studieredenen niet meer terstond een beroep in overweging kunnen nemen, maar zal de Geref. Kerken des Zondags gaarne blijven dienen.

Evangelisatiebureau „Het Zuiden“.

Dit bureau, gevestigd Zandberglaan 31 te Breda, roept de medewerking in van alle leden van de Geref. Kerken in ons land tot het verkrijgen van de volgende adressen:

A. van Geref. gezinnen, waarvan een of meer der leden tot de R.-Kath. Kerk behooren;

B. van Geref. personen, die onder den invloed van het Roomsche-Katholicisme zijn gekomen of dreigen te komen;

C. van personen, die met de Geref. Kerken hebben gebroken en R. Kath. zijn geworden;

D. van Geref. personen, die omgang hebben of verloofd zijn met een R.-Kath. meisje of R.-Kath. jongen;

E. van Roomsche-Katholicken in eigen omgeving, die nader op de hoogte willen komen met de Geref. belijdenis.

Aan het zoo volledig mogelijk verkrijgen van deze adressen is een groot evangelisatie-belang verbonden. Aan de opgegeven adressen zal o.m. regelmatig het Evangelisatieblad „Pro Veritate“ worden gezonden.

Zegt het voort!

„GEREF. KERKEN IN HERSTELD VERBAND.“

Beroepen te:

Amsterdam-Zuid: J. H. Sillevius Smit te Semarang.

Intrede te:

Nijmegen: Cand. L. Th. A. v. d. Marel.

Afscheid van:

Bussum: G. W. van Deth. Tekst: Handel. 8:39.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Borssele: O. G. Bunjes te Sirjansland.

Den Bommel: J. T. Doornenbal te Woubrugge.

Kamperveen: C. Vlasblom te Wapenveld.

Leermens: T. G. A. van Dijk te Wolfartsdijk.

Sprang (N.-B.): J. J. Poot te Bunschoten.

Streekerk (toez.): W. Kool te Gramsbergen.

Wageningen (vac. wijlen H. S. v. Rijs): P. van der Kraan te Sliedrecht.

Warffum: A. H. Hellemans te Geldermalsen.

Zuidbroek: J. M. Willemsen te Waperveen.

Aangenomen naar:

Brakel: Cand. L. Trouwhorst te Ouderkerk a. d. IJssel.

De Kaag: Cand. W. Th. v. d. Windt te Driebergen.

Eemnes-Buiten: Cand. J. van Sliedrecht te Dinteloord.

Peins en Zweins: Cand. C. G. Scheepstra te Huizum.

Surhuisterveen: P. W. B. Haseloo te Hoorn (op Ter-schelling).

Terhorne: Cand. E. P. J. Jebbink, hulppred. te Lemmer.

Waspik (toez.): Cand. R. de Bruin te Vliet.

Bedankt voor:

Deventer: Drs G. Westmijse te Rotterdam.

Echteld: L. Buunk te Veessen.

Groot-Ammers: J. W. van der Linden te Kootwijk (Veluwe).

Hei- en Boeicop en voor Kamperveen: Cand. R. de Bruin te Vliet.

Nieuwpoort, Eemnes-Binnen en voor Goudarak: Cand. J. van Sliedrecht te Dinteloord.

Vianen: G. A. Bruins te Ommen.

Intrede te:

Hoofdplaat: Cand. M. R. Pliester. Tekst: Luc. 14:16 en 17.

IJsselmonde: C. Warmolts. Tekst: Marc. 6:37.

Afscheid van:

's-Heer Hendrikskinderen: Dr J. Koopmans. Tekst: 1 Thess. 2:13.

Leermens: H. Marra. Tekst: Hebr. 13:8.

Schalsum: H. Sterringa. Tekst: Ef. 3:14-17a.

Overleden:

C. J. F. Hopster te 's-Gravenhage, emer.-pred., 67 jaar.

Heden verscheen:

VOOR WIE IS DE VERZOENING MET GOD DOOR CHRISTUS?

DOOR

Ds J. G. FEENSTRA

Een inzichtgevend geschrift over een onderwerp, waaromtrent thans in verschillende gemeenten misverstand heerscht. Vooral onze ouderlingen zullen veel profijt van dit boekje kunnen hebben bij het huisbezoek. Ook zeer geschikt om uit te reiken.

Prijs 40 ct., 10 ex. à 30 ct., 25 ex. à 25 ct., 50 ex. à 22½ ct., 100 ex. à 20 ct.

IN ELKEN BOEKHANDEL

Uitgave J. H. KOK N.V. Kampen

Medew.
Rotterd.
Dam.
Ds J.
Koolen.
Schreier.
Rotterd.
kamp.
Hilvers.
Capelle.

Alle stu.
Prof. D.

INHOUD: E.
Uit de S.
119: 89).
Opleiding
kerkrecht.
Zacharias
— Pop. we.
— Uit het
politiek rec.
gevoel. —
karakter en
— Persoonl.
Bijblad: Ca.

Tamelijk
met de tee
niet te lan
zicht in de
grootste be
ons onderw
onzen amb
We wen
lijkheid, di
met den m
daarover s
band tusse
te schetsen

Het is w
moede is.
meer dan
kent als z
millioenen.
zegen mis
vorm van
al heeft h
Toch heb
van armoes
concreet m
hebben m
wat verder
behoort.

Ook zoo
wáár de gr
zijn. Die g
woonpla
lijken a
teiten en
Met al de
we ons nie
We wille
visie op de
door de g
heerscht.
Hecht me
de wereld,
er uitsluite
dan zijn de
en de rijke
Maar hoe
schen rijke
de bezit-loc
tóch zijn d
in levensd
Beide heb
deren als
alleen uit c
het bezit. E
denzelfden

1) Vgl: D.
moede, Ut
2) Vgl: D.
Kampen, J. E.